

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 17

SAK NR 13450422 726/15-123

**ETTERFORSKING AV TJENESTEPERSONER VED TRØNDELAG
POLITIDISTRIKT (TIDLIGERE SØR-TRØNDELAG POLITIDISTRIKT) -
A BLE 28. SEPTEMBER 2015 HOLDT TILBAKE I ARREST I CA. NI TIMER
ETTER HAN VAR BESLUTTET LØSLATT.**

Anmeldelsen

Trøndelag politidistrikt ved tidligere Sør-Trøndelag politidistrikt orienterte ved påtegning av 5. oktober 2015 Spesialenheten for politisaker om at A hadde sittet ca. 9 timer i arrest ved Sentrum politistasjon i Trondheim etter at han var besluttet løslatt.

Vedlagt oversendelsen fulgte rapport om oversitting i arrest skrevet av politioverbetjent B. B skriver at hun mandag 28. september 2015 kl. 08.35, som er [redacted] for Kriminalvakten, ble orientert om at A, som var bragt inn til arresten lørdag 26. september 2015 kl. 13.35 hadde blitt sittende for lenge. A ble først innsatt etter politiloven § 8, og ble kl. 17.23 overført til varetekt etter ordre fra jourhavende jurist C. Opprettholdelse av pågripelsen ble besluttet av C kl. 17.39. Vaktleder ved Kriminalvakten var på dette tidspunkt politioverbetjent D. A ble avhørt søndag 27. september 2015 i tidsrommet kl. 19.30-21.30. Han ble deretter satt inn på celle av arrestforvarer E. En gang i perioden etter avhøret og vaktledernes vaktskifte klokken 22.45 ga jourhavende C ordre om at A skulle løslates. Løslatelsesbeslutningen ble gitt muntlig. Da vaktleder D overlot sine arbeidsoppgaver til ny vaktleder politioverbetjent F, opplyste D at det kun var en person i arresten. Denne personen var ikke A. Først ved overtakelse av arbeidsoppgaver ved nytt vaktsett mandag 28. september kl. 06.39 ble det oppdaget at A fortsatt satt i arresten. Han ble da løslatt etter ordre fra jourhavende C.

Spesialenhetens etterforskning

Politioverbetjent D og politioverbetjent F er avhørt med status som mistenkt. Etterforsker G er avhørt som vitne.

Spesialenheten informerte A i brev av 4. februar 2016 om han hadde sittet for lenge i politiarrest og at det var iverksatt etterforskning. A har i avhør 28. april 2016 opplyst at han ikke var kjent med Spesialenhetens brev eller at han hadde sittet for lenge i arresten. Han forklarte at han etter avhøret hos politiet fikk beskjed om at han måtte sitte i arresten inntil politiet bestemte at de skulle kjøre ham tilbake til X mottak. A ønsker ikke at noen i politiet skal straffes. Han har heller ikke erstatningskrav han ønsker å fremme.

Spesialenheten for politisaker

Sjefen for Spesialenheten, besøk: Grønnegata 82
Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

«DokUtskriftFraBid»

Det er innhentet nedtegnelser i politiets politioperative register og logg over arresttiltak, samt kopi av dokumenter i politiets sak xxxxxxxx. Videre er instruks for jourhavende jurist datert 3. desember 2012, stillingsbeskrivelse for kriminalvaktleder datert 14. januar 2011 og arrestinstruksen for Sør-Trøndelag politidistrikt datert 1. oktober 2006 innhentet.

Nærmere om saken

A ble innbrakt og satt i arrest lørdag 26. september 2015 kl. 13:38 med hjemmel i politiloven § 8. Bakgrunnen for innbringelsen var at operasjonssentralen mottok melding fra As tidligere ektefelle om at han var involvert i bråk utenfor hennes leilighet på Y i Trondheim. Kort tid etter fikk politiet ny melding fra et vitne om knuffing på stedet. A ble tatt med til arresten grunnet usikker id og det ble gjennomført husundersøkelse ved X asylmottak rom xxx i forsøk på å fastslå hans identitet. Det ble planlagt å avhøre A, hans tidligere ektefelle og et felles barn. Klokken 17:23 ble A overført til varetekt i det han med skjellig grunn ble mistenkt for ved gjentatte anledninger å ha truet og slått sin tidligere ektefelle. Beslutningen om pågrep ble skrevet av jourhavende jurist C. As tidligere ektefelle ble avhørt søndag 27. september kl. 12.56, og det er i arrestloggen notert at også As sønn skulle avhøres før A ble avhørt. A ble avhørt av politibetjent G søndag fra kl. 19.28 til kl. 21.30.

Politioverbetjent D har til Spesialenheten forklart at hun arbeidet fredag kveld, lørdag kveld og søndag kveld og at det var de samme på jobb gjennom hele helgen, med unntak av jourhavende jurist. A satt i arresten i medhold av politiloven § 8 da D kom på jobb på ettermiddagen lørdag. Det var meningen at A, hans tidligere ektefelle og deres sønn skulle avhøres så raskt som mulig. Av ulike årsaker fikk de ikke gjennomført avhørene denne lørdagen, og avhørene skulle gjennomføres på dagvakt søndag. Da hun kom på jobb søndag ettermiddag hadde de ikke fått gjennomført avhørene.

Fra Ds forklaring til Spesialenheten gjengis videre:

"Hun har ikke sjekket i etterkant, men mener at hun var i arresten og snakket med arrestforvarer E. Hun mener hun sa til E at fornærmede skulle løslates etter avhør, men at det kunne bli litt sent fordi de hadde noen andre avhør. Hun er ganske sikker på at hun sa dette til E.

Det var etterforsker G som gikk i avhør med fornærmede. Jourhavende var jurist C. C gikk fra jobb etter at G gikk i avhør med fornærmede, men før G var ferdig, mistenkte vil anta at C dro ved 2130 - 2200 tiden. Imidlertid sa C til mistenkte at dersom det ikke kom fram noe spesielt i avhøret av fornærmede skulle fornærmede løslates fra varetekt etter avhøret.

G og fornærmede var ferdige og kom ut fra avhøret. Mistenkte spurte G om det kom fram noe spesielt, men det var det ikke. Mistenkte er usikker på om G stilte henne et spørsmål, men han sa noe om at fornærmede ikke kom seg hjem, og G stilte henne spørsmål om *rutinene*. G er ny i Sør-Trøndelag politidistrikt og stilte spørsmål idet han ikke kjente til alle rutiner. Mistenkte så på klokken sin og så at den var 2200 – 2230 og svarte G at fornærmede måtte komme seg hjem på egen hånd. Mistenkte husker også at hun sto sammen med G ute i korridoren etter avhør og lurte på om de skulle få tolken tilbake for å forklare fornærmede dette, men det gjorde de ikke. G tok deretter med seg fornærmede bort i arresten og mistenkte gikk tilbake til pulten sin.

Kriminalvaktlederne forbereder parolene og i den forbindelse legger de inn bilder i presentasjonene. Dette fikk ikke mistenkte til denne kvelden og ble litt stresset

før den påtroppende krimvaktleder F skulle komme. Mistenkte ønsker å ha mest mulig ok når nestemann tar over.

I og med at helgen hadde vært så travel hadde mistenkte dimittert de øvrige på kriminalvakta og sa til G at han bare kunne gå hjem. Dette ville han ikke fordi han hadde et par rapporter han ville skrive. Blant annet måtte han skrive rapport om fysisk løslatelse av fornærmede. Mistenkte sa til G at det trengte han ikke gjøre, fordi det kunne nattevakten gjøre. G takket etter hvert ja til tilbudet om å gå hjem, da var påtroppende vaktleder F også kommet. G bisto for øvrig mistenkte med å legge inn de bildene hun sleit med, slik at det gikk i orden.

Kriminalvaktleder natt til mandag går gjennom helgen og teller opp hvor mange som har vært i arresten, hva de har sittet for, antall saker og fordeling av dette som vises på parolen mandags morgen. F var ganske ny som kriminalvaktleder og kunne ikke dette, men mistenkte sa at hun kunne hjelpe til med dette. Det var rolig på kriminalvakta da dette skjedde og ikke noe stress under overlappingen.

F stilte mistenkte spørsmål om *arresten*. Mistenkte sa til F at det satt kun en person i arresten, vedkommende skal sitte til dagen etter og dokumentene i saken lå på kriminalvaktpulten rett foran dem. Det var ingen flere i arresten og mistenkte var 100 % sikker på at det ikke var andre i arresten. Det var derfor ikke behov for å gå inn på *arrestlisten*, dette var hun krystallklar på ovenfor F. Mistenkte ble sittende sammen med F fram til ca 23.30 før hun dro hjem og det var ikke noe stress."

D har forklart at hendelsen kunne ha vært unngått dersom de ved overlappingen av vaktsettet hadde gått inn i arrestlisten og sett at den var korrekt. Dersom det hadde vært jurist til stede ved hele vaktskiftet, ville også juristen med stor sannsynlighet ha sjekket arrestlisten. Påtroppende krimvaktleder F kunne også ha gått inn i arrestlisten. D har videre forklart at hun kunne ha spurt etterforsker G direkte om han hadde løslatt A, men hun var helt sikker på at han hadde gjort dette, særlig også fordi han skulle skrive rapport om fysisk løslatelse. I følge D var det flere uheldige omstendigheter som gjorde at verken arrestforvarer, henne selv, påtroppende krimvaktleder eller etterforskeren oppdaget feilen. A hadde også vært rolig og sovet på cellen, slik at krimvaktleder av den grunn heller ikke ble klar over at han var der.

Politioverbetjent F har i hovedsak forklart seg sammenfallende med politioverbetjent D. D oppga til F at A var løslatt og at saken skulle overføres til Z politistasjon. Fordi D var så sikker på at det kun var en person i arresten gikk de ikke inn i arrestlisten slik de normalt ville ha gjort for å skaffe seg oversikt. F har forklart at hun var flere ganger i arresten i løpet av natten, og at hun kommenterte til arrestforvareren at det var så rolig. Hun tror arrestforvareren visste at det satt to i arresten, men at han også nok trodde at det skulle være to. F har beskrevet D som flink og nøyaktig, og at hun er sikker på at D var 100 % sikker på at A var løslatt.

F har opplyst at det i ettertid er besluttet at juristen både gir ordre om løslatelse og skriver rapporten "ordre om løslatelse". Rapporten om fysisk løslatelse skrives av etterforskeren, eventuelt krimvaktleder.

Etterforsker G har til Spesialenheten forklart at A skulle løslates. Det var nært opp mot Gs avslutning av arbeidsdagen, og han forsto på krimvaktleder D at han ikke skulle "tenke mer på det", og at han kunne dra hjem. Han forsto det slik at D eller F ville iverksette løslatelsen. Han tok med A til arresten, og mener han sa til arrestforvareren at

A trolig skulle løslates. G tror årsaken til hendelsen var kommunikasjonssvikt i flere ledd.

Arrestloggen viser at A ble løslatt mandag 28. september 2015 kl. 06.39.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken er vurdert i forhold til straffeloven (1902) straffeloven § 325 første ledd nr. 1 om grov uforstand i tjenesten. Bestemmelsen er i hovedsak videreført i straffeloven (2005) § 172.

Straffeloven (1902) §§ 117 og 223 første ledd er vurdert ikke å komme til anvendelse da det ikke er opplysninger i saken som tilsier at kriminalvaktlederne D og F har opptrådt med forsett. Heller ikke straffeloven (1902) § 226 er vurdert da bestemmelsen ikke er videreført i straffeloven av 2005, og det i straffeloven (2005) § 3 er uttalt at lovgivningen på avgjørelsestidspunktet skal anvendes når dette fører til et gunstigere resultat og lovendringen skyldes et endret syn på hvilke handlinger som bør straffes eller på bruken av strafferettslige reaksjoner.

For at straffeloven § 325 første ledd nr. 1, om grov uforstand i tjenesten skal komme til anvendelse har Høyesterett uttalt at det kreves *"en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet"*. Det er ofte vist til avgjørelse inntatt i Rt. 1986 s. 670.

A ble holdt tilbake i arresten i ca. 9 timer etter at han var beordret løslatt. Siden beslutningen om løslatelse ikke ble iverksatt, ble A utsatt for en uhjemlet frihetsberøvelse.

Av stillingsbeskrivelse for kriminalvaktleder ved Sør-Trøndelag politidistrikt fremgår at innehaver av funksjonen er gitt vide fullmakter og omfattende ansvar. Kriminalvaktleder skal blant annet sørge for mottak av anmeldelser og kvalitetssikre alt arbeid som gjøres ved kriminalvakta. Kriminalvaktleder er også ansvarlig for innsettelse i Sentralarresten ved Sentrum politistasjon.

Slik Spesialenheten ser saken er den vesentligste årsak til unnlattelsen av å løslate A at politioverbetjent D gjennom sin ledelse har medvirket til at ordinære arbeids- og kontrollrutiner har vært fraveket. Hun hadde for lite oppmerksomhet mot å kontrollere at løslatelse faktisk hadde funnet sted og videreformidlet samtidig en sikker oppfatning til etterfølgende kriminalvaktleder om at løslatelsen hadde funnet sted. Det legges til grunn at kommunikasjonen mellom D og etterforsker G ikke var tilstrekkelig presis i det G ble tilbudt å gå hjem før man hadde forvisset seg om at A var løslatt.

Å berøve en person friheten er et alvorlig inngrep og det er av vesentlig betydning at alle spørsmål knyttet til gjennomføring, innhold og varighet av en frihetsberøvelse håndteres med høy kvalitet. Dette innebærer blant annet at ledelse må utøves med presis kommunikasjon og at det i henhold til fastsatte arbeidsrutiner må kontrolleres at tiltak som er besluttet gjennomført faktisk blir gjennomført. Spesialenhetens erfaring er at en gjentakende årsak til hendelser med oversitting i norske politiarrester er uklar

ordregivning og at det ikke finner sted noen etterfølgende kontroll av at tiltak som er besluttet faktisk blir gjennomført.

Spesialenheten mener politioverbetjent D har opptrådt klanderverdig, men har under tvil kommet til at opptreden ikke er av så kvalifisert karakter at det er grunnlag for straffansvar. Det er blant annet lagt noe vekt på at D ikke alene kan bære ansvaret for at arrestlisten ikke ble gjennomgått ved skifte av kriminalvaktleder.

Selv om politioverbetjent F kan kritiseres for at hun ved oppstart av sitt vaktsett ikke gjennomgikk arrestlisten, har hun ved å feste lit til Ds opplysninger om antall personer i arresten etter Spesialenhetens oppfatning ikke opptrådt på et vis som kan begrunne et straffansvar.

Spesialenheten har vurdert om saken kan gi grunnlag for foretaksstraff og har ut fra en samlet vurdering ikke funnet det å være hensiktsmessig. Unnlatelsen av å løslate A anses i særlig grad å skyldes politioverbetjent Ds uriktige oppfatning av at A var løslatt. Det kan ikke legges til grunn at foretaket gjennom retningslinjer, instruksjon opplæring eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen.

Politidistriktet anmodes om å gjennomgå saken administrativt, jf. påtaleinstruksen § 34-7, annet ledd. Spesialenheten viser i den sammenheng til at Sør-Trøndelag politidistrikt 19. august 2010 ble ilagt foretaksstraff i sak 11013314 for oversitting i arresten. Det ble i samme sak vist til en annen oversitting i mai 2009. Spesialenheten behandlet ny sak om oversitting i Sør-Trøndelag politidistrikt i oktober 2013, sak 12673450. Det ble i den saken ikke gitt foretaksstraff under henvisning til at politidistriktet nylig hadde revidert og vedtatt instruksjer som ville kunne minimere risikoen for nye oversittinger.

Vedtak

Saken henlegges for politioverbetjent D i forhold til straffeloven § 325 første ledd nr. 1 etter bevisets stilling.

Saken henlegges for politioverbetjent F i forhold til straffeloven § 325 første ledd nr. 1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

Politioverbetjent D, politioverbetjent F og A underrettes om vedtaket.

Kopi av saken sendes Trøndelag politidistrikt ved tidligere Sør-Trøndelag politidistrikt for administrativ vurdering, jf. påtaleinstruksen § 34-7 annet ledd.

Kopi av vedtaket sendes Politidirektoratet til orientering.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 17. juni 2016

Jan Egil Presthus

Mona Skaaden Bjerke
juridisk rådgiver